

SORSELE KOMMUN
SUORSÁN TJEÄLDDIE

Planeringsstrategi Sorsele kommun

Antagandehandling, beslutad av kommunfullmäktige 2024-09-10 § 59

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för en aktuell översiktsplan	6
Sorsele kommuns strategiska planer och dokument	15
Fortsatt översiktsplanearbete	33
Medverkande tjänstemän	34
Referenser	35

Inledning

Översiktsplanering

Enligt plan- och bygglagen ska alla kommuner ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. En översiktsplan utgör ett viktigt strategiskt styrdokument, då den anger kommunens inriktning för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön liksom grunddragen för den avsedda användningen av mark- och vattenområden inom hela kommunens yta. Översiktsplanen ska redovisa hur hänsyn tas till allmänna intressen vid beslut om hur mark- och vattenområden samt hur riksintressen ska tillgodoses och avvägas mot lokala intressen. Vidare ska det av översiktsplanen framgå hur kommunen avser att tillgodose behovet av bostäder, hur miljö kvalitetsnormer följs samt redovisning över områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Av översiktsplanen ska det även framgå hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna relevanta nationella och regionala mål, planer och program, samt mellankommunala frågor, som har betydelse för en hållbar utveckling i kommunen. Planen ska vara vägledande för beslut som till exempel hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras samt redovisa kommunens syn på klimatrelaterade risker för den byggda miljön.

Sorsele kommuns översiktsplan antogs av kommunfullmäktige 23 september 2018. Vidare finns det fyra fördjupade översiktsplaner för Ammarnäs, Sorsele, Blattnicksele och Gargnäs antagna den 25 november 2019. Det finns en tilläggsplan för vindkraft antagen den 26 april 2010 och en tilläggsplan för LIS (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) antagen den 24 juni 2013.

En utvecklad översiktsplanering

Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunens yta (3 kapitlet 1 § plan- och bygglagen). Att översiktsplanen är aktuell har stor betydelse för att planen ska fungera som ett viktigt verktyg och underlätta efterföljande planering och prövning. Om översiktsplanen bedöms vara inaktuell, behöver kommunen påbörja arbetet med att ta fram en ny översiktsplan. Enligt plan- och bygglagen ska varje kommun aktualitetspröva sin översiktsplan en gång varje mandatperiod. I regeringens proposition framgår att många kommuner har en bristande kontinuitet i översiktsplaneringen, bland annat genom att aktualitetsprövningen inte sker i den omfattning som anges i plan- och bygglagen.

Sedan den 1 april 2020 finns nya bestämmelser om översiktsplanering i 3 kapitlet plan- och bygglagen (PBL, SFS 2010:900). De nya ändringarna följer av proposition 2019/20:52 En utvecklad översiktsplanering (Finansdepartementet, 2019) De nya bestämmelserna syftar till att säkerställa en bättre kontinuitet i kommunernas översiktsplanering och att översiktsplanen i högre utsträckning ska underlätta för samhällsbyggnadsprocessens efterföljande skeden, exempelvis vid detaljplanering och bygglovsprövning. Enligt proposition 2019/20:52 ska

översiktsplaner som antagits före den 1 januari 2004, upphöra att gälla vid utgången av 2025. Det ska även gälla i de fall kommunen efter den 1 januari 2004 i en kommunomfattande översiktsplan har förklarat att en sådan äldre fördjupning ska anses utgöra en del av den kommunomfattande planen. För Sorsele kommun innebär det att områdesplan för Nalovardo upphör att gälla.

Mot denna bakgrund har utredningen föreslagit att aktualitetsprövningen ersätts med krav om att kommunfullmäktige i stället ska ta fram en planeringsstrategi varje mandatperiod.

Planeringsstrategi

I och med ändringarna i 3:e kapitlet plan- och bygglagen ersattes den tidigare aktualitetsprövningen av en översiktsplan med en planeringsstrategi. Syftet med planeringsstrategin är att den ska främja en ökad kontinuerlig översiktsplanering för att hålla översiktsplanen aktuell och för att vara mer framåtsyftande.

Planeringsstrategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val. Antar inte kommunen en planeringsstrategi eller en ny översiktsplan senast den 11 september 2024 anses översiktsplanen vara inaktuell.

I samband med framtagande av planeringsstrategin ska kommunen ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet samt kommunens fortsatta arbete med översiktsplanering. Kommunen ska även bedöma i vilken utsträckning översiktsplanen och eventuella tematiska tillägg är aktuella. I planeringsstrategin ska kommunen fokusera på de strategiska frågor som leder mot målen i kommunens vision med utvecklingen av den fysiska miljön.

Genom att kontinuerligt arbeta med planeringsstrategin kan kommunen fånga de ändrade planeringsförutsättningar som sker och göra prioriteringar och satsningar i kommunens fortsatta översiktsplanering. Att anta en ny planeringsstrategi innebär dock inte per automatik att den antagna översiktsplanen behöver ändras. Planeringsstrategin ska enbart tala om vad kommunen ska fokusera på i framtida översiktsplan.

Nationell ÖP-modell

Regeringen beslutade i maj 2017 om en digitaliseringsstrategi med visionen *Ett hållbart digitaliserat Sverige*. I strategin finns en målbild kring en obruten digital samhällsbyggnadsprocess vilket skapar nytta för allmänhet, näringsliv och inte minst alla aktörer som är verksamma i samhällsbyggnadsprocessen. En digital översiktsplan utgör en viktig grund i en digital samhällsbyggnadsprocess.

Den 26 februari 2023 beslutade regeringen om en ny bestämmelse i plan- och byggförordningen (PBF) (Boverket, 2024). Beslutet innebär att alla översiktsplaner som påbörjas efter den 31 december 2026 ska utformas så att uppgifter i dem kan tillgängliggöras och behandlas digitalt. Boverket tog med anledning av detta fram förslag till föreskrifter som ska stötta kommunerna i hur de ska uppfylla kraven i förordningen. Föreskrifterna innehåller regler kring vilken information som ska finnas i digitala översiktsplaner och hur informationen ska identifieras. Föreskrifterna följer innehållskraven i tredje kapitlet plan- och bygglagen, vilket innebär att varje kommun utformar innehållet i sin översiktsplan enligt plan- och bygglagen på samma sätt som idag. Föreskrifterna innehåller inga nya innehållskrav utan anger endast hur innehållet ska identifieras digitalt. Föreskrifterna planeras kunna träda i kraft hösten 2024 och blir bindande för översiktsplaner som påbörjas efter den 31 december 2026 i enlighet med plan- och byggförordningen.

Ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för en aktuell översiktsplan

Nya lagar och översyn av befintlig lagstiftning

Efter att Sorsele kommuns översiktsplan antogs har det tillkommit ny lagstiftning som behöver tas hänsyn till. Här beskrivs kortfattat ett antal förändringar i svensk lagstiftning, med direkt bäring på kommunens översiktsplan.

Plan- och bygglagen (2010:900)

Av 3 kapitlet 3 § plan- och bygglagen framgår, enligt lag om ändring (Lag 2020:76), att kommunen i sin översiktsplan ska redovisa grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen. Grunddragen ska framgå i en karta. Av planen ska det även framgå hur kommunen anser att den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Enligt 3 kapitlet 4 § ska kommunen i översiktsplanen redovisa de förhållanden som med hänsyn till de allmänna intressena i 2 kapitlet plan- och bygglagen kan ha en väsentlig betydelse för sådana beslut som avses i hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Riksintressen enligt 3 och 4 kapitlet miljöbalken (plan- och bygglagen, SFS 1998:808) ska alltid redovisas. I översiktsplanen ska det även framgå hur kommunen anser att riksintressen ska tillgodoses, gällande miljö kvalitetsnormer enligt 5 kapitlet miljöbalken ska följas samt att förhållanden av väsentlig betydelse i övrigt bör beaktas.

Enligt 3 kapitlet 5 § plan- och bygglagen ska det i översiktsplanen även framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder, hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. Vidare ska områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kapitlet 18 e § första stycket miljöbalken redovisas, kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Översiktsplanen ska också redovisa om översiktsplanen avviker från en regionplan för länet, på vilket sätt den i så fall gör det och skälen för avvikelsen, samt sådana områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse.

Översiktsplaner antagna före den 1 januari 2004 upphör att gälla vid utgången av 2025. Även en översiktsplan som har antagits den 1 januari 2004 eller senare, men före den 1 april 2020, upphör att gälla vid utgången av 2025, i den del planen som innehåller en sådan ändring som avser att en översiktsplan ändras för en viss del av kommunen och där ändringen ursprungligen har antagits före den 1 januari 2004 (Lag 2020:76).

Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

I oktober 2022 ändrades bostadsförsörjningslagen. Syftet med ändringen var att förbättra förutsättningarna för regeringens uppföljning av riksdagens mål för bostadsmarknaden och för kommunernas planering av bostadsförsörjningen. Det som är nytt i lagen är en analys av vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Analysen ska genomföras med stöd av underlag som Boverket förser kommunerna med.

Barnkonventionen

Den 1 januari 2020 blev FN:s konvention om barns rättigheter svensk lag. Det innebär att barns enskilda rättigheter ska tillgodoses. I riksdagens strategi för att förverkliga barnkonventionen (prop. 1997/98:182) ställs tydliga krav på kommunerna att utveckla barns och ungdomars inflytande och delaktighet i samhällsplanering samt tydliggöra barnperspektivet i det kommunala arbetet (Socialdepartementet, 1998). Kommunens fysiska planering styrs genom plan- och bygglagen som vilar på principen om medborgarinflytande och människors delaktighet i samhällsutvecklingen. Alla ska ha möjlighet till insyn och påverkan oavsett social tillhörighet, etnisk bakgrund, kön eller ålder (Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 2009).

Barns möjligheter till fortsatt utveckling i livet genom att växa upp i en god bebyggd miljö och på motsvarande sätt försämrades av att växa upp i en bristfällig sådan. Att barn och unga har tillgång till de miljöer de behöver för sin utveckling är därför av största vikt. Det krävs ett inkluderande arbete där barn och unga ges utrymme och inflytande. Barns och ungas bästa bör komma i främsta rummet vid beslut om den gestaltade livsmiljön som rör dem (Kulturdepartementet, 2018). Kommunerna har genom sitt planmonopol en särskild uppgift att fylla för att barnkonventionen införlivas i samhällsplaneringen. Plan- och bygglagen gör ingen skillnad mellan barn och vuxna utan alla ska ha samma rätt att uttrycka och lämna sina synpunkter.

Förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader

Den 1 juli 2017 ändrades trafikbullerförordningen (SFS 2017:359) som omfattar krav vid nybyggnation om att trafikbuller från spårtrafik och vägar inte bör överskrida 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsfastighets fasad (max 65 dBA för en bostad om högst 35 kvadratmeter) och 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

Buller från civila flygplatser bör inte överskrida 55 dBA, FBN (flygbullernivå) och 70 dBA maximal ljudnivå från flygtrafik vid en bostadsbyggnads fasad.

Miljöbalken (1998:808) nytt sjätte kapitel

Den 1 januari 2018 började ett nytt sjätte kapitel i miljöbalken att gälla. Ändringarna innebär mindre förändringar avseende miljöbedömning av planer som upprättas enligt plan- och bygglagen. En kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program ska göra en strategisk miljöbedömning, om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Syftet är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas. En översiktsplan kan normalt antas medföra betydande miljöpåverkan vilket innebär att en strategisk miljöbedömning ska göras.

Vid en strategisk miljöbedömning ska kommunen:

- Ta fram en miljökonsekvensbeskrivning.
- Samråda om hur omfattningen av och detaljeringsgraden i en miljökonsekvensbeskrivning ska avgränsas, i form av ett avgränsningsområde med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen.
- Ge tillfälle till synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen och förslaget till plan.
- Ta hänsyn till miljökonsekvensbeskrivning och inkomna synpunkter innan antagande av planen.

Konsultationsordningen

Den 1 mars 2022 började konsultationsordningen gälla för förvaltningsmyndigheter och sedan den 1 mars 2024 omfattas även kommuner och regioner av lagen. Syftet med lagen är att säkerställa samernas rätt till delaktighet i beslutsprocesser på alla nivåer i samhället och säkerställa samernas inflytande i frågor som särskilt berör dem. Detta ökar även samernas möjligheter att bidra till kunskap i frågor och visa på beslutens konsekvenser för samernas del.

Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster

Den 1 januari 2023 ändrades lagen om allmänna vattentjänster. En förändring som infördes i lagen var att varje kommun ska ha en aktuell vattentjänstplan från och med den 1 januari 2024. Vattentjänstplanen ska innehålla kommunens långsiktiga planering av allmänna vattentjänster och hur behovet av dessa ska tillgodoses. Vidare ska planen innehålla en bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att allmänna vatten- och avloppsanläggningar ska fungera vid en ökad vattenbelastning på grund av skyfall.

Riksintressen

I Sorsele kommun finns ett flertalet områden som är utpekade av riksintresse för naturvård. Under 2022 inledde Naturvårdsverket en översyn av vissa av dessa där det kan finnas konflikter med intresse att utveckla bostadsbebyggelse. I Sorsele kommun är det riksintresset Blattnicksele och Gargån som berörs av översynen.

Det pågår en översyn av riksintressena för kulturmiljövårderna i Sorsele kommun som kan komma att påverka nuvarande utpekanden, avgränsningar eller värdebeskrivningar.

Trafikverket antog i augusti 2020 nya kriterier för vilka anläggningar som bedöms vara av riksintresse för kommunikationer. I september 2022 beslutades det om förändringar. Det innebär för Sorsele kommun att väg 1132 inte längre var utpekat som riksintresse för kommunikationer.

Miljökvalitetsnormer

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram ger information om vilka åtgärder som myndigheter och kommuner behöver genomföra för att uppnå miljökvalitetsnormer för vatten. Nuvarande åtgärdsprogrammet gäller för förvaltningscykeln, 2017 – 2021. Vattenmyndigheten beslutade i augusti 2022 om förvaltningsplaner med tillhörande åtgärdsprogram för perioden 2022 – 2027. Förvaltningsplanen beskriver i stora drag hur vatten mår, hur de övervakas och förvaltas mot åtgärdsprogrammet och redovisar de åtgärder som myndigheter och kommuner behöver vidta för att miljökvalitetsnormer för vatten ska kunna följas. En av åtgärderna handlar om att kommunerna ska genomföra sin översiktsplanering på ett sådant sätt att det bidrar till att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten ska kunna följas.

Översyn av strandskyddet

Den 23 januari 2024 presenterades den statliga utredningen *Areella näringar vid vatten* (SOU 2023:103). Utredningens syfte har varit att säkerställa undantagsbestämmelser som tar tillräcklig hänsyn till de varierade förutsättningar som idag råder för olika näringsidkare och att se till behoven av att förbättra förutsättningarna för näringarnas utveckling, särskilt för småskaliga lantbrukare. De ska även bidra till att uppnå den nationella livsmedelsstrategins mål om ökad livsmedelsproduktion, ökad självförsörjningsgrad och hållbar utveckling i hela landet som antogs av riksdagen 2017.

Utredningen föreslår att vattenbruk ska läggas till som självständig term i uppräknningen i 7 kapitlet 16 § 1 miljöbalken. Utredningen har inte föreslagit någon begränsning av termen vattenbruk utan har hänvisat till Jordbruksverkets svar i ett tidigare regeringsuppdrag.

Utredningen föreslår vidare att det införs en ny möjlighet till dispens från strandskyddet för småskalig förvärvsverksamhet i syfte att främja långsiktig sysselsättning på landsbygden. Till exempel skulle en gårdsbaserad

fisketurismverksamhet eller naturturismverksamhet anses kunna vara småskalig förvärvsverksamhet. Förslaget innebär att det införs ett nytt särskilt skäl för dispens från strandskyddet för byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som inte avser att tillgodose bostadsändamål om de behövs för småskalig förvärvsverksamhet som bedrivs varaktigt på landsbygden.

Utredningen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 september 2025.

Nationella och regionala mål och strategier

Sedan antagande av Sorsele kommuns översiktsplan har ett flertalet nationella samt regionala mål och strategier tillkommit som hänsyn behöver tas till. Här beskrivs ett antal av dessa, med direkt bäring på kommunens översiktsplan.

Gestaltad livsmiljö

I propositionen *Politik för gestaltad livsmiljö* (Kulturdepartementet, 2018) tas ett helhetsgrepp om arbetet med den gestaltade livsmiljön. Propositionen utgör samtidigt en samlad nationell arkitekturpolicy. Ambitionen är ett samhällsbygge som sätter människan i centrum, där fler ska få leva och bo i inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara miljöer.

Nationellt mål för arkitektur-, form- och designpolitiken är att arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. Detta ska uppnås genom att:

- Hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- Kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids.
- Det offentliga agerar förebildligt.
- Estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas.
- Miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla.
- Samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.

Nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad

I januari 2021 presenterade Energimyndigheten och Naturvårdsverket *en nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad* (Energimyndigheten & Naturvårdsverket, 2021). Strategin, som endast omfattar landbaserad vindkraft, innehåller en regional fördelning av ett nationellt utbyggnadsbehov och ett nationellt planeringsunderlag. I strategin föreslås att länsstyrelserna får i uppdrag att ta fram regionala planeringsunderlag för vindkraft, baserat på det nationella underlaget, som i sin tur ska ge stöd för kommunernas översiktsplanering. Strategin innehåller även ett förslag till förändrad kommunal tillstyrkan av

vindkraft, som innebär att kommunernas tillstyrkansbeslut kommer tidigt i processen och blir bindande. En förändrad kommunal tillstyrkan syftar till att få till stånd en mer förutsebar tillståndsprocess. Avsikten är också att tydliggöra vad kommunen ska ta ställning till.

Nationell strategi för klimatanpassning

Regeringen lämnade den 14 mars 2024 över en skrivelse till riksdagen om *Nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning*. Handlingsplanen fokuserar på vad regeringen avser att göra under de kommande fem åren för att skapa förutsättningar för ett klimatanpassat samhället (Klimat- och näringslivsdepartementet, 2024). I strategin beskrivs konsekvenser och utmaningar som Sverige har i ett förändrat klimat och nedan redovisas de stora utmaningarna som kommer att behöva hanteras:

- Översvämningar och höga vattenflöden som hotar samhället, infrastruktur och näringsliv.
- Osäker tillgång till vatten av tillräcklig mängd och god kvalitet för enskilda, samhället och näringsliv.
- Höga temperaturer som innebär risker för hälsa och välbefinnande.
- Ras, skred och erosion som hotar samhället, infrastruktur och näringsliv.
- Torka och bränder som hotar samhället, infrastruktur och näringsliv.
- Ökad förekomst av skadedjur, sjukdomar och invasiva främmande arter som påverkar människor, djur och växter.
- Klimatförändringarnas effekter på biologisk mångfald som påverkar ekosystemens resiliens och möjligheten att tillhandahålla ekosystemtjänster.
- Klimateffekter som hotar en trygg energi- och livsmedelsförsörjning.
- Klimateffekter som påverkar förutsättningar för finans- och försäkringsbranschen.
- Globala klimateffekter som påverkar handel, livsmedelsproduktion, immigration, internationella relationer och säkra livsmiljöer.

Regeringens strategi beskriver inriktningen för hur samhället ska tas närmare visionen om att Sverige ska vara klimatanpassat, motståndskraftigt och tag tillvara på möjligheterna som ett förändrat klimat innebär. Nedan redovisas inriktningen:

- att tydliga och ändamålsenliga mål och uppföljningssystem etableras för ett effektivt klimatanpassningsarbete,
- att ansvar för klimatanpassningsarbetet är tydligt fördelat,
- att relevanta aktörer har rådighet inom sitt ansvarsområde och goda förutsättningar att ta sitt ansvar,
- att tydliggöra om och i så fall när det är ändamålsenligt att staten samordnar insatser eller deltar i finansiering av anpassningsåtgärder,
- att statliga myndigheter påskyndar arbetet med konkreta anpassningsåtgärder i samhället,
- att hänsynen till naturmiljön integreras och synergier tas till vara i arbetet med klimatanpassning
- att synergier och samordningsvinster med arbetet för förebyggande av naturolyckor, krisberedskap och försörjningsberedskap tillvaratas, och
- att relevanta delar av näringslivet involveras i klimatanpassningsarbetet.

Regeringen har i handlingsplanen delat upp strategin i olika områden för att skapa ett tydligare helhetsgrepp i utmaningar som bland annat berör markanvändning, tryggad livsmedelsförsörjning och hållbara livsmedelssystem samt vatten. Handlingsplanen speglar också mot kopplingen till krisberedskap och civilt försvar.

Västerbotten – en attraktiv region där olikheter skapar utvecklingskraft, Regional utvecklingsstrategi 2020 – 2030

Den regionala utvecklingsstrategin *Västerbotten – en attraktiv region där olikheter skapar utvecklingskraft*, antagen av regionfullmäktige i februari 2021. Den är framtagen i bred samverkan mellan länet aktörer.

I strategin beskrivs tre inriktningar som beskriver de perspektiv som behöver genomsyra arbetet med att kunna nå målsättningarna i den regionala utvecklingsstrategin och är enligt följande:

- **Sammanhållen region** - Regionala utvecklingsinsatser bidrar till en platsbaserad, utåtriktad och integrerad utveckling av städer, landsbygder och glesbygder inom och utanför länet, för att Västerbotten ska vara en sammanhållen region.

- **Jämlik och jämställd inkludering** - Regionala utvecklingsinsatser bidrar till att länet säkerställer att skillnader mellan grupper utjämnas för en jämställd och inkluderande utveckling.
- **Föregångare i omställning** - Regionala utvecklingsinsatser bidrar till att länet blir en föregångare i omställningen till ett cirkulärt samhälle med beredskap för klimat- och miljöförändringar.

Utöver de tre inriktningarna finns sex prioriteringar som i sin tur har 20 delprioriteringar som visar vilka områden som behöver förändras för att Västerbotten ska bli en levande och cirkulär plats. De sex prioriteringarna är enligt följande:

- **Västerbotten – En nytänkande och smart region** - Vi bidrar till kapacitet för samverkan och samhandling, digitalisering och nya lösningar samt utveckling av innovationer.
- **Västerbotten – En region med platsbaserad hållbar näringslivsutveckling** - Vi bidrar till kapacitet för samverkan och samhandling, växande, starkare och nya livskraftiga företag
- **Västerbotten – En nära tillgänglig region** - Vi bidrar till kapacitet för samverkan och samhandling, hållbar mobilitet, investeringar i hållbara transportsystem och digital infrastruktur.
- **Västerbotten – En region med hållbara livsmiljöer att bo, verka och leva i** - Vi bidrar till kapacitet för samverkan och samhandling, utveckla och förvalta naturarv, livsmiljöer, en aktiv fritid, kultur och kulturarv samt hållbar konsumtion, inklusive energianvändning.
- **Västerbotten – En hälsofrämjande region** - Vi bidrar till kapacitet för samverkan och samhandling, hälsosamma levnadsvanor, hälsosamma arbets- och verksamhetsmiljöer samt trygg vård och social omsorg, särskilt för barn, unga och sårbara grupper.
- **Västerbotten – En region rik på kompetenser** - Vi bidrar till kapacitet för samverkan och samhandling, likvärdigt deltagande i arbets- och samhällsliv, särskilt genom utbildning samt kompetensförsörjning i företag och verksamheter.

Klimat- och energistrategi

Länsstyrelsen i Västerbotten har tagit fram en *Klimat- och energistrategi för Västerbottens län 2020*. Syftet är att inspirera och förmå länets aktörer och medborgare att gemensamt agera för största möjliga effekt i form av minskad klimatpåverkan. Ambitionen är att omställningen ska genomföras på ett resurseffektivt och hållbart sätt.

Strategin har fem fokusområden som är inspirerad av sektorindelning som är gjord på nationell nivå, Naturvårdsverket (Energi- och klimatstrategi, 2020). Det finns också ett fokusområde som är en förutsättning för samtliga och det är *energi – Västerbottens län*.

- **Energi** – En trygg energiförsörjning är en förutsättning för Västerbottens företag och för länets konkurrenskraft. Västerbottens län är beläget i Europas ytterkant med långa avstånd till såväl inhemska som internationella marknader. Länet har klimatmässiga omständigheter med korta somrar och relativt kalla vintrar. Samtidigt finns goda förutsättningar för ökad produktion av el med högre effekt och råvaror för en inhemsk produktion av biobränslen
- **Förnyelsebara transporter** – Målet med fokusområdet är att uppfylla nationellt mål om att fossila koldioxidutsläpp från inrikes transporter (utom inrikes flyg) ska minska med minst 70 procent senast 2030.
- **Hållbar industri- och tjänstesektor** – Målsättningen är byte till förnybara bränslen i industri- och tjänstesektor och att uppnå en minskad energianvändning genom effektiviseringar i processer och transporter, energieffektiva byggnader och minskad förbrukning av material.
- **Ansvarstagande offentliga verksamheter** – Målsättning är att offentliga verksamheter agerar som föregångare och medverkar som möjliggörare i avsikt att uppnå globala, nationella och regionala klimatmål
- **Framtidens skogsbruk och jordbruk** – Målsättningen för skogsbruket är fortsatt utveckling av skogsbruket där utsläpp av fossila gaser är ett minimum och skogens råvaror bidrar till ersättning av fossila råvaror och den årliga tillväxten med kolinlagring är minst lika stor som uttaget. Målsättningen för jordbruket är en näring där jordbrukets maskiner och transporter utförs med förnybara drivmedel och där man tar tillvara potentialen med utvinning av energi i gårdsnära biogasanläggningar, solex och odling av grödor för produktion av förnybara drivmedel.

Sorsele kommuns strategiska planer och dokument

Genomgång av kommunens översiktsplan

År 2018 antogs Sorsele kommuns senaste översiktsplan. Året efter 2019 kompletterades översiktsplanen med fördjupade översiktsplaner för orterna Sorsele, Ammarnäs, Blattnicksele och Gargnäs. Sedan tidigare finns två tilläggsplaner, en för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) från 2013 och en tilläggsplan för vindkraft tillsammans med Storumans kommun från 2010. Det finns också en områdesplan för Nalovardo från 1982.

I samband med att Sorsele kommun antog en ny kommunomfattande översiktsplanen 2018, fortsatte en äldre områdesplan för Nalovardo från 1982 att gälla som ett separat dokument. Detta då det troligen bedömdes vara aktuell. Områdesplanen är dock äldre vilket innebär att den är utformad utan hänsyn till de krav och intressen som tillkommit senare. Vissa planeringsförutsättningar som till exempel klimatförändringar har således inte beaktats och har heller inte miljöbedömts enligt nuvarande bestämmelser i plan- och bygglagen och miljöbalken eller utformats med hänsyn till gällande miljö kvalitetsnormer enligt 5 kapitlet miljöbalken. Även riksintressen och kunskapsunderlag om andra allmänna intressen har tillkommit eller ändrats sedan områdesplanen för Nalovardo togs fram. Enligt Lag (2020:76) om ändring i plan- och bygglagen ska översiktsplaner antagna före den 1 januari 2004, upphöra att gälla vid utgången av år 2025, vilket för Sorsele kommuns del innebär att områdesplanen som helhet kommer att upphöra.

I arbetet med aktualitetsprövning av översiktsplanen har samtliga delar av den med fördjupningar och tillägg analyserats. Översiktsplanen syftar till att ge uttryck för kommunens vilja och ange inriktning för kommande detaljplaneläggning och bygglovsprövning även om vissa förutsättningar har ändrats eller inriktningarna i enstaka frågor blivit inaktuella. Kommunens hållning är att översiktsplanens delar inte bör vara äldre än att de uppfyller kraven i gällande lagstiftning.

Då omvärlden ständigt förändras och därmed även planeringsförutsättningarna från det att en översiktsplanen tog fram, accepteras mindre avvikelser i form av exempelvis faktaunderlag som inte är helt uppdaterat. I översynen av planens aktualitet görs bedömningen utifrån planens övergripande strategi och inriktningar. I de fall planens huvuddel överensstämmer med kommunens aktuella syn, är bedömningen att planen bör fortsätta gälla även om den inte är helt uppdaterad i alla avseenden.

Sorsele kommuns översiktsplan (2018)

Den kommunomfattande översiktsplan har analyserats huruvida den anses vara aktuell i förhållande till kraven i 3 kapitlet 3 §, 4§ andra stycket 1 och 2 samt 5 § plan- och bygglagen.

Kommunen ska i översiktsplanen redovisa grunddragen i fråga avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen, där grunddragen ska framgå i en karta. I samband med förändringar i plan- och bygglagens tredje kapitel (2020:76) ska hela kommunens yta ges en användning. I översiktsplanen från 2018 redovisas den huvudsakliga markanvändningen i kommunen. För att sedan redovisas djupare i enskilda fördjupningar för respektive orterna Ammarnäs, Sorsele, Blattnicksele och Gargnäs.

Av översiktsplanen ska det även framgå hur kommunen anser att den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras vilket framgår i översiktsplan från 2018.

Redovisningen av riksintressen enligt 3 och 4 kapitlet miljöbalken görs i översiktsplanen men kommer behöva uppdateras i samband med översyn av riksintressen är genomförda för riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och kommunikationer.

Gällande miljö kvalitetsnormer ska det enligt 5 kapitlet miljöbalken redovisas, men i översiktsplanen saknas redovisning av miljö kvalitetsnormer för luft vilket är en brist. En luftkvalitetsmodellering har genomförts av SMHI i samverkan Trafikverket och Naturvårdsverket (SMHI, 2024). Vid en framtida uppdatering av översiktsplanen kan hänvisning göras till den nationella modelleringen av luftkvaliteten samt redovisa om det finns områden av sämre kvalitet och om det behövs några åtgärder.

Frågor om avlopp och påverkan på vattenkvalitet utgör en viktig del av en översiktsplan. I gällande översiktsplan anges att stor andel av kommuninvånarna bor utanför kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp med varierad standard. I översiktsplanen finns tydliga ställningstaganden för hur avlopp ska hanteras och det finns tydliga kopplingar till ekologisk hållbarhet.

I översiktsplanen redovisas det långsiktiga behovet av bostäder och vilka utmaningar de har med bland annat finna lösningar på att lösgöra befintliga bostäder som har en lågnyttjandegrad. Vidare ställer sig kommunen positiv till utveckling av bostäder utanför utpekade områden även om service inte är lika prioriterad som inom utpekade utvecklingsområden.

Kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt hur sådana risker kan minska eller upphöra redovisas tydligt i översiktsplanen och med tydlig koppling till klimatförändringar.

Redovisningen av förorenade områden i översiktsplanen är tydlig och det finns tydliga ställningstaganden. Det enda som kan justeras vid en framtida uppdatering av översiktsplanen är en hänvisning till EBH- (Efterbehandling av förorenade områden) stödet. I EBH-stödet finns också aktuell riskklassning för förorenade objekt angivna. För en samlad bild av föroreningar från miljöfarlig verksamhet behöver underlag från EBH-stödet kompletteras med kunskaper om nuvarande och historiska verksamheter inom kommunen.

Det behöver finnas ett tydligare resonemang om dagvattenhantering på övergripande nivå i översiktsplanen. Dels utifrån pågående klimatförändringar, dels kopplat till skyfall. Vidare behöver det tydliggöras hur det ska beaktas i samband med detaljplaneläggning samt minska påverkan på miljö kvalitetsnormer för vatten.

Det behöver uppdateras och tydliggöras hur kommunen viljeinriktning är till förnyelsebar energi kopplat till nationella målet om 100 procent förnyelsebar energi år 2040 samt nationella och regionala planer och strategier. Det handlar bland annat om viljeinriktningar för solenergi, vind- och vattenkraft. Kommunen behöver ta beslut om hur energifrågan ska hanteras vid kommande revidering av översiktsplan och göra en avvägning av vilka energislag som ska omfattas antingen i en djupare analys eller ett separat tematiskt tillägg till översiktsplanen.

I översiktsplanen finns det en tydlig redovisning och resonemang gällande skogs- och jordbruket som är av nationellt intresse enligt 3 kapitlet 4 § miljöbalken. Det finns dels redovisning i kartmaterial av bete- och åkermark, dels åkermark, långligga. Tillsammans med konsekvenser och målsättningar i plandokumentet. Det som behöver tydliggöras vid en framtida uppdatering av översiktsplanen är tydliga resonemang om hur kommunen ska hantera ett i anspråkstagande av jordbruksmark och vad som är av väsentligt samhällsintresse. Det kan med fördel redovisas en klassning av kommunens jordbruksmark för att underlätta handläggningen med planläggning och lovprövning.

I översiktsplanen finns det tydlig koppling till social hållbarhet och folkhälsa. Flera olika perspektiv lyfts fram och kommunen har inkluderat barnkonventionen. För att uppfylla intentionerna i barnkonventionen kopplat till fysisk planering kan kommunen exempelvis vid framtida revidering av översiktsplanen genomföra tidig dialog tillsammans med barn och unga hur de ser att kommunen ska utvecklas och få med deras perspektiv i exempelvis trafikfrågor och boendemiljöer. Tillsammans med tydliga ställningstaganden om hur barn och unga kan inkluderas i den fysiska planeringen skulle det stärka översiktsplanen som ett strategiskt verktyg för kommunen.

Fördjupad översiktsplan för Ammarnäs (2019)

Den fördjupade översiktsplanen för Ammarnäs, antagen av kommunfullmäktige den 25 november 2019 har analyserats huruvida den anses vara aktuell i förhållande till kraven i 3 kapitlet 3 §, 4§ andra stycket 1 och 2 samt 5 § plan- och bygglagen.

Den fördjupade översiktsplanen redogör för grunddragen och konsekvenser av mark- och vattenanvändningen och föreslår utveckling av bebyggelse, verksamheter, turism eller liknade inom ett begränsat geografiskt område.

I Ammarnäs finns det ett fortsatt behov av bostäder, både för permanentboende och fritidshus. Vid en framtida revidering av den fördjupade översiktsplanen för Ammarnäs behöver kommunen tillsammans med boende och fastighetsägare i Ammarnäs ha dialog om det kan finnas nya områden som kan tänkas vara möjliga att peka ut för ny bebyggelse.

Kommunen gör bedömningen att den fördjupade översiktsplanen för Ammarnäs fortsatt är aktuell och att det inte krävs någon revidering inom kommande åren. Om det skulle bli förändrade förutsättningar i Ammarnäs kan det i framtiden komma att krävas att den fördjupade översiktsplanen revideras.

Fördjupad översiktsplan för Sorsele (2019)

Den fördjupade översiktsplanen för Sorsele, antagen av kommunfullmäktige den 25 november 2019 har analyserats huruvida den anses vara aktuell i förhållande till kraven i 3 kapitlet 3 §, 4§ andra stycket 1 och 2 samt 5 § plan- och bygglagen.

Den fördjupade översiktsplanen redogör för grunddragen och konsekvenser av mark- och vattenanvändningen och föreslår utveckling av bebyggelse, verksamheter, turism eller liknade inom ett begränsat geografiskt område.

I den fördjupade översiktsplanen redovisas områden för utveckling av bostadsbebyggelse i Sorsele. Sedan antagandet ser kommunen att det finns en efterfrågan på lägenheter i markplan. Vid en framtida revidering av den fördjupade översiktsplanen behöver det finnas områden som pekas ut för bostäder i markplan med god närhet till olika typer av service, både offentligt och kommersiell. Det finns också ett behov av villabebyggelse, främst i strandnära läge. I samband med en framtida revidering av den fördjupade översiktsplanen för Sorsele behöver en analys genomföras för att se vilka områden som kan vara lämpliga att peka ut för bostadsutveckling och främst i strandnära lägen utifrån LIS (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) – kriterierna i sjunde kapitlet miljöbalken. Detta för att skapa attraktiva tomter i strandnära lägen för främst unga och barnfamiljer. En sådan analys kan med fördel ske i nära dialog tillsammans med medborgare. En annan utmaning är jordbruksmarksområden som finns i Sorsele. I samband med en framtida revidering behöver kommunen genomföra en klassning av jordbruksmark för att underlätta handläggningen i samband med planläggning och lovprövning. Det ska finnas tydliga resonemang

om hur kommunen ska hantera ett i anspråkstagande av jordbruksmark och vad som är av väsentligt samhällsintresse.

Detsamma behöver kommunen redovisa tydliga rekommendationer om hur kommunen ska hantera ett i anspråkstagande av skogsmark och vad som är väsentligt samhällsintresse.

I och med den gröna omställning som sker i norra Sverige finns det ett behov av att peka ut nya områden för industri och verksamheter i Sorsele. Främst för elintensiv industri. Det behöver genomföras en analys över vilka områden som kan vara lämpliga att peka, dels utifrån närhet till kraftledningar, dels med närhet till orten. Det behöver vara i områden där det inte finns allt för många motstående intressen. För de utpekade områdena behöver det finnas tydliga rekommendationer hur de ska utvecklas och vilken typ av verksamhet som bedöms lämplig i de enskilda områdena.

För området vid järnvägen och bangården behöver det genomföras en översyn och undersöka vilka behov som kan finnas de kommande åren och skapa förutsättningar för utveckling. I översynen behöver det finnas med utifrån klimatomställning, hållbart resande och transporter, industri och verksamheters behov. Det behöver finnas tydliga rekommendationer hur området ska utvecklas och vilken typ av verksamhet som bedöms som lämplig.

Det finns ett behov av en översyn av gång- och cykelvägar inom Sorsele tätort. Det finns flera gator och vägar som har en låg trafiksäkerhet, främst ur ett barnperspektiv. Kommunen behöver peka ut vilka gator och vägar som är i behov av gång- och cykelväg alternativt andra trafiksäkerhetshöjande åtgärder.

Kommunen gör bedömningen att den fördjupade översiktsplanen för Sorsele kommer behöva revideras under de kommande åren utifrån ovanstående. Det ska ske i nära samarbete med medborgare och näringsliv i Sorsele för att skapa de bästa förutsättningarna för en utveckling av orten.

Fördjupad översiktsplan för Blattnicksele (2019)

Den fördjupade översiktsplanen för Blattnicksele, antagen av kommunfullmäktige den 25 november 2019 har analyserats huruvida den anses vara aktuell i förhållande till kraven i 3 kapitlet 3 §, 4§ andra stycket 1 och 2 samt 5 § plan- och bygglagen.

Den fördjupade översiktsplanen redogör för grunddragen och konsekvenser av mark- och vattenanvändningen och föreslår utveckling av bebyggelse, verksamheter, turism eller liknade inom ett begränsat geografiskt område.

I den fördjupade översiktsplanen redovisas områden för utveckling av bostadsbebyggelse i Blattnicksele. Sedan antagandet ser kommunen ett behov av att peka ut LIS (Landsbygdsutveckling i strandnära lägen) områden i Blattnicksele för att skapa möjligheter för attraktivt boende främst villor i strandnära lägen. En

utmaning som finns i Blattnicksele är att flera jordbruksmarksområden ligger längs med Vindelälven. Därför behöver det i samband med en framtida revidering genomföra en klassning av jordbruksmark för att underlätta handläggningen i samband med planläggning och lovprövning. Det ska finnas tydliga resonemang om hur kommunen ska hantera ett i anspråkstagande av jordbruksmark och vad som är av väsentligt samhällsintresse.

Detsamma behöver kommunen redovisa tydliga rekommendationer om hur kommunen ska hantera ett i anspråkstagande av skogsmark och vad som är väsentligt samhällsintresse.

Vid en framtida revidering av den fördjupade översiktsplanen behöver kommunen genomföra en översyn av behoven av mark för industri och verksamheter i Blattnicksele. Det kan med fördel ske i nära samarbete med företag på orten. Detsamma gäller en översyn av järnväg- och stationsområdet med utgångspunkt att öka transporter för persontrafik men också för godstransporter.

Kommunen gör bedömningen att den fördjupade översiktsplanen för Blattnicksele kommer behöva revideras under de kommande åren utifrån ovanstående. Det ska ske i nära samarbete med medborgare och näringsliv i Blattnicksele för att skapa de bästa förutsättningarna för en utveckling av orten.

Fördjupad översiktsplan för Gargnäs (2019)

Den fördjupade översiktsplanen för Gargnäs, antagen av kommunfullmäktige den 25 november 2019 har analyserats huruvida den anses vara aktuell i förhållande till kraven i 3 kapitlet 3 §, 4§ andra stycket 1 och 2 samt 5 § plan- och bygglagen.

Den fördjupade översiktsplanen redogör för grunddragen och konsekvenser av mark- och vattenanvändningen och föreslår utveckling av bebyggelse, verksamheter, turism eller liknade inom ett begränsat geografiskt område.

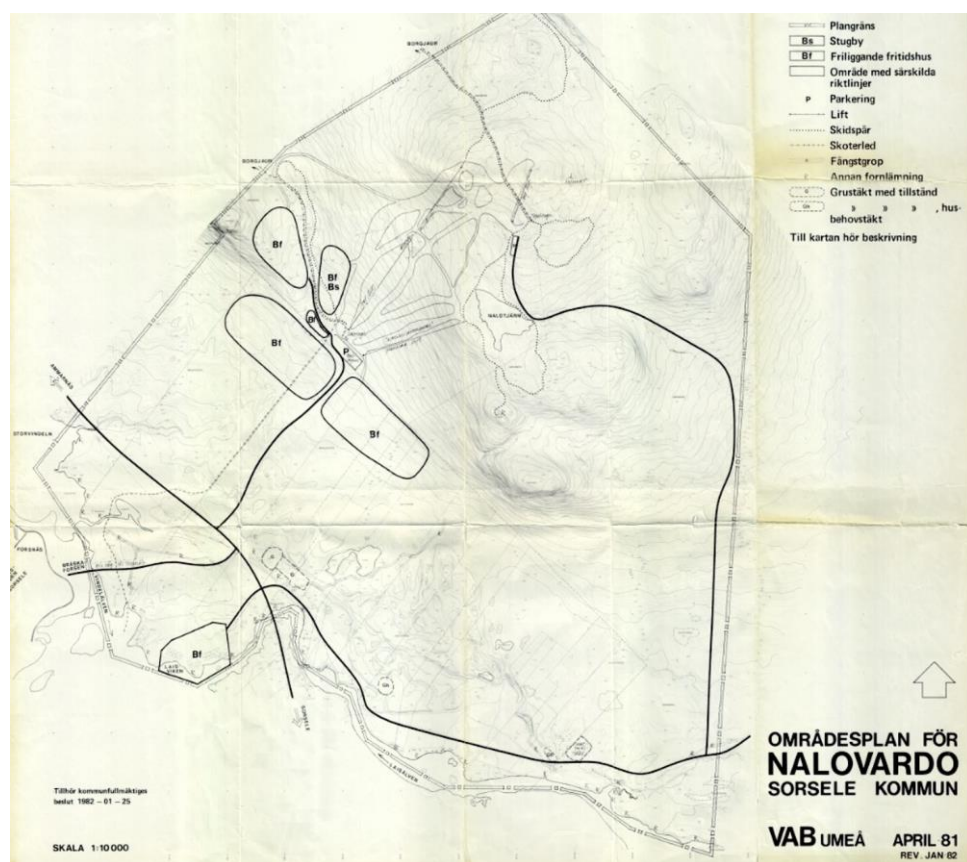
I den fördjupade översiktsplanen redovisas områden för utveckling av bostadsbebyggelse i Gargnäs. Sedan antagandet ser kommunen ett behov av att peka ut LIS (Landsbygdsutveckling i strandnära lägen) områden i Gargnäs för att skapa möjligheter för attraktivt boende främst villor i strandnära lägen. En utmaning som finns i Gargnäs är att flera jordbruksmarksområden invid vattenområden. Därför behöver det i samband med en framtida revidering genomföra en klassning av jordbruksmark för att underlätta handläggningen i samband med planläggning och lovprövning. Det ska finnas tydliga resonemang om hur kommunen ska hantera ett i anspråkstagande av jordbruksmark och vad som är av väsentligt samhällsintresse.

Detsamma behöver kommunen redovisa tydliga rekommendationer om hur kommunen ska hantera ett i anspråkstagande av skogsmark och vad som är väsentligt samhällsintresse.

Kommunen gör bedömningen att den fördjupade översiktsplanen för Gargnäs fortsatt är aktuell och att det inte krävs någon revidering inom kommande åren. Dock skulle det behöva genomföras en klassning av jordbruksmark tidigare. Om det skulle bli förändrade förutsättningar i Gargnäs kan det i framtiden komma att krävas att den fördjupade översiktsplanen revideras.

Områdesplan Nalovardo (1982)

Områdesplan för Nalovardo, antagen den 25 januari 1982 har analyserats. Områdesplanen för Nalovardo syftade till att förutse och reservera mark för bebyggelse, anläggningar och aktiviteter som kan komma att aktualiseras senare. Planen redovisar i en karta områden som kan utvecklas med fritidshusbebyggelse samt en stugby.

Utdrag från områdesplan för Nalovardo.

Sedan områdesplanens antaganden har området utvecklats och det finns idag pågående detaljplaneläggning i området. Det har tillkommit flera planeringsunderlag och lagstiftning såsom riksintressen, miljökvalitetsnormer, klimatanpassning, hälsa och säkerhet och dagvatten.

Kommunen gör bedömningen att områdesplan för Nalovardo behöver revideras och avser upprätta en fördjupad översiktsplan för området. Det ska ske i nära samarbete med medborgare, markägare och näringsliv. En analys över vilka behov som finns av olika användningar såsom bostäder, verksamheter och friluftsliv ska genomföras i ett tidigt skede av processen.

I området finns riksintresseområde för renskötsel, för Gran sameby. I samband med arbetet med den fördjupade översiktsplanen för Nalovardo ska dialog genomföras tillsammans med Gran sameby. En övergripande rennäringsanalys som analyserar effekterna på renskötseln utifrån översiktsplanens ställningstaganden och utpekande av olika användningar ska genomföras.

Tilläggsplan för vindkraft i Storuman och Sorsele kommuner, tillägg till översiktsplanen (2010)

Tilläggsplan för vindkraft Storuman och Sorsele kommun, tillägg till översiktsplan, antogs av kommunfullmäktige i Sorsele den 26 april 2010.

Syftet med tillägget var att underlätta för pågående och framtida vindkraftsetableringar i kommunerna. Målet med tillägget var vidare att ta fram gemensamma bedömningsgrunder och synsätt för etablering av vindkraft.

Dokumentet redovisar förutsättningar för vindkraft i kommunerna och likaså de tekniska tillsammans med nationell lagstiftning och skyddade områden. Vidare redovisas områden i Sorsele som bedömts som lämpliga samt områden som inte bedöms som lämpliga för etablering av vindkraft.

Sorsele kommun avser att upphäva tilläggsplan för vindkraft. Det är utifrån att planen inte bedöms vara aktuell idag. Kommunen avser istället att handlägga varje enskilt projekt var för sig. Kommunen ser vidare att ersättningsfrågan är viktigt i samband med handläggning av vindkraftsetableringar.

Tilläggsplan för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (2013)

Tilläggsplan för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, antogs av kommunfullmäktige den 24 juni 2013, fyra år efter att en ny strandskyddslagstiftning trädde ikraft 2009 som gav kommunerna möjlighet att peka ut områden med möjlighet till strandskyddsdispens. Syftet med denna strandskyddslagstiftning var att underlätta byggnation i närheten av sjöar och vattendrag som gynnade utvecklingen av landsbygden, vilket gjordes möjligt i fall där kommunen pekade ut särskilda områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) i en översiktsplan.

I samband med upprättande av tilläggsplan hade kommunen ett antal allmänna kriterier som Boverket och Naturvårdsverket krävt att kommunerna ska följa i samband med utpekande av landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Utöver de satt kommunen upp sju egna kriterier vid urvalet av lämpliga områden. Det innebar bland annat att orörda sjöar (utan bebyggelse) skulle lämna orörda för att bevara sammanhängande områden utan exploatering. Även forssträckor längs älvar skulle lämnas orörda utifrån att kommunen har en blomstrand fisketurism och forsar är attraktiva för sportfiskare.

Tillägg till landsbygdsutveckling i strandnära lägen bedöms i stora hela som aktuell. Planen utgör ett viktigt stöd vid framtida planering och lovprövning inom utpekade LIS (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) - områden. Dock bör en översyn göras för att eventuellt ändra eller lägga till områden. Det behöver också överensstämma med uppdaterad strandskyddslagstiftning. Vid en framtida översyn är det bra att skicka ut information till fastighetsägare i kommunen och ge dem möjlighet att komma med synpunkter på utpekade områden eller om de har önskemål om nya områden. Detsamma gäller att ha en god dialog tillsammans med Länsstyrelsen och Lantmäteriet i frågan.

Sammanfattande översikt

Sorsele kommun översiktsplan

Antagen	Hänt sedan antagande	Aktualitet	Fortsatt arbete
2018	<p>Det har tillkommit ett flertalet krav på innehåll och redovisning av olika underlag samt analyser som ska ingå i en översiktsplan. Därintill har flera relevanta planeringsunderlag uppdaterats.</p> <p>Exempelvis behöver följande delar aktualiseras i översiktsplanen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Miljö kvalitetsnormer - Riksentressen - Dagvatten - Förnyelsebar energi - Jordbruksmark 	Den sammanlagda bedömningen är att gällande översiktsplan är aktuell.	<p>Det föreslås ingen revidering av översiktsplanen under de kommande åren. Det är dock viktigt att planeringsunderlag löpande hålls uppdaterade med aktuell information.</p> <p>Från 2027 ska alla nya översiktsplaner som påbörjas vara digitala i enlighet med plan- och byggförordningen.</p>

Fördjupad översiktsplan för Ammarnäs

Antagen	Hänt sedan antagande	Aktualitet	Fortsatt arbete
2019	Det behöver fortsatt vara en dialog om behoven av nya områden för bostadsbebyggelse i Ammarnäs.	Den sammanlagda bedömningen är att den fördjupade översiktsplanen är aktuell.	<p>Det föreslås ingen revidering av den fördjupade översiktsplanen under de kommande åren. Det är dock viktigt att planeringsunderlag löpande hålls uppdaterade med aktuell information.</p> <p>Från 2027 ska alla nya översiktsplaner som påbörjas vara digitala i enlighet med plan- och byggförordningen.</p>

Fördjupad översiktsplan för Sorsele

Antagen	Hänt sedan antagande	Aktualitet	Fortsatt arbete
2019	<p>Behov av att peka ut bostäder i markplan med god närhet till service såsom kommersiell och offentlig service.</p> <p>Det finns ett behov av en analys över områden som kan pekas ut för bostadsutveckling och främst i LIS (landsbygdsutveckling i strandnära läge) område.</p> <p>Det finns behov av en klassning av jordbruksmark samt tydliga resonemang om ett i anspråkstagande av jordbruksmark och vad som är av väsentligt samhällsintresse.</p> <p>Det finns behov nya markområden för industri och verksamheter främst för elintensiv industri.</p> <p>En översyn och analys av järnvägen och barngården och behoven som kan finnas kommande åren.</p> <p>Översyn av gång- och cykelvägar för att ökad trafiksäkerhet, främst utifrån ett barnperspektiv.</p>	Den sammanlagda bedömningen är att den fördjupade översiktsplanen för Sorsele behöver revideras.	<p>Kommunen kommer under kommande åren behöva revidera den fördjupade översiktsplanen samt genomföra en klassning av jordbruksmark. Arbetet ska ske i nära dialog med medborgare och näringsliv.</p> <p>Från 2027 ska alla nya översiktsplaner som påbörjas vara digitala i enlighet med plan- och byggförordningen.</p>

Fördjupad översiktsplan för Blattnickele

Antagen	Hänt sedan antagande	Aktualitet	Fortsatt arbete
2019	<p>Det finns ett behov av en analys över områden som kan pekas ut för bostadsutveckling och främst i LIS (landsbygdsutveckling i strandnära läge) område.</p> <p>Det finns behov av en klassning av jordbruksmark samt tydliga resonemang om ett i anspråkstagande av jordbruksmark och vad som är av väsentligt samhällsintresse.</p> <p>Behov att peka ut nya områden för industri och verksamheter i Blattnickele. Detsamma gäller en översyn av järnväg- och stationsområde.</p>	<p>Den sammanlagda bedömningen är att den fördjupade översiktsplanen för Blattnickele kommer behöva revideras under kommande åren.</p>	<p>Kommunen kommer under kommande åren behöva revidera den fördjupade översiktsplanen samt genomföra en klassning av jordbruksmark. Arbetet ska ske i nära dialog med medborgare och näringsliv.</p> <p>Från 2027 ska alla nya översiktsplaner som påbörjas vara digitala i enlighet med plan- och byggförordningen.</p>

Fördjupad översiktsplan för Gargnäs

Antagen	Hänt sedan antagande	Aktualitet	Fortsatt arbete
2018	<p>Det finns ett behov av en analys över områden som kan pekas ut för bostadsutveckling och främst i LIS (landsbygdsutveckling i strandnära läge) område.</p> <p>Det finns behov av en klassning av jordbruksmark samt tydliga resonemang om ett i anspråkstagande av jordbruksmark och vad som är av väsentligt samhällsintresse.</p>	Den sammanlagda bedömningen är att den fördjupade översiktsplanen är aktuell.	<p>Det föreslås ingen revidering av den fördjupade översiktsplanen för Gargnäs under de kommande åren. Dock behöver kommunen genomföra en klassning av jordbruksmark. Det är viktigt att planeringsunderlag löpande hålls uppdaterade med aktuell information.</p> <p>Från 2027 ska alla nya översiktsplaner som påbörjas vara digitala i enlighet med plan- och byggförordningen</p>

Områdesplan för Nalovardo

Antagen	Hänt sedan antagande	Aktualitet	Fortsatt arbete
1982	<p>Området har utvecklats och det finns pågående detaljplanläggning i området.</p> <p>Därtill har det tillkommit flera planeringsunderlag och lagstiftning såsom riksintressen, miljökvalitetsnormer och ökade krav inom bland annat klimatanpassning.</p> <p>Enligt Lag (2020:76) om ändringar i plan- och bygglagen kommer fördjupningen att upphöra att gälla vid utgången av år 2025.</p>	Den sammanlagda bedömningen är att områdesplanen behöver revideras.	<p>De delar som av områdesplanen som fortsatt bedöms vara aktuella, föreslås arbetas in i en ny fördjupad översiktsplan.</p> <p>En analys över vilka behov för olika användningar såsom bostäder, verksamheter och friluftsliv ska genomföras. Vid upprättande en fördjupad översiktsplan för Nalovardo ska en övergripande rennäringsanalys genomföras.</p> <p>Från 2027 ska alla nya översiktsplaner som påbörjas vara digitala i enlighet med plan- och byggförordningen</p>

Tilläggsplan för vindkraft i Storuman och Sorsele kommuner, tillägg till översiktsplanen

Antagen	Hänt sedan antagande	Aktualitet	Fortsatt arbete
2018	<p>Riksdagen har beslutat om ett nationellt mål om 100 procent förnybar elproduktion till år 2040.</p> <p>En markant teknikutveckling har skett inom vindkraftsområdet under de senaste tio åren som möjliggör effektivare verk med höjder uppemot 300 meter.</p> <p>En nationell vindkraftsstrategi har tagits fram av Energimyndigheten och Naturvårdsverket som ger Länsstyrelsen i uppdrag att ta fram regionala planeringsunderlag för lämpliga områden för vindkraftverk i länen.</p>	<p>Den sammanlagda bedömningen är att tilläggsplan för vindkraft är inaktuell.</p>	<p>Kommunen avser att upphäva tillägg till vindkraft och handlägga enskilda vindkraftsprövningar var för sig.</p>

Tilläggsplan för landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Antagen	Hänt sedan antagande	Aktualitet	Fortsatt arbete
2013	Ny strandskyddslagstiftning börjar att gälla 1 september 2025.	<p>Planen bedöms i det stora hela som aktuell. Planen bedöms kunna tillämpas vid framtida planering och lovgivning inom utpekade LIS (Landsbygdsutveckling i strandnära lägen) områden.</p> <p>En översyn behöver dock genomföras i samband med framtida revidering av översiktsplanen alternativt vid revidering av någon av de fördjupade översiktsplanerna utifrån om det finns markägare som vill peka ut LIS (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) - områden eller om det finns befintliga områden som borde utökas.</p>	<p>Tillägget ska gå att läsa digitalt vid en kommande digital version av översiktsplanen.</p> <p>I samband med en revidering av översiktsplanen alternativt vid revidering av någon av de fördjupade översiktsplanerna bör en översyn av LIS (Landsbygdsutveckling i strandnära lägen) områden genomföras. Översynen bör omfatta följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hur stor andel av de utpekade LIS - områdena som har exploaterats sedan LIS - planens antagande. - Finns det markägare som är intresserade av att peka ut LIS - områden på sina marker. - Finns det nya eller större områden som ska pekas ut.

Övriga planer och strategier

Sorsele kommun har flera andra planer och strategier, för specifika temaområden som inte utgör en del av kommunens översiktsplan men som har tydliga kopplingar med översiktsplanen.

Avfallsplan

Enligt miljöbalken 15 kapitlet 41 § ska det för varje kommun finnas en renhållningsordning som antas av kommunfullmäktige. Renhållningsordningen ska innehålla en avfallsplan med uppgifter om avfall i kommunen och om kommunens åtgärder för att minska avfallets mängd och farlighet.

Gällande avfallsplan antogs av kommunfullmäktige den 27 juni 2016, § 39. Avfallsplanen togs fram i samarbete med Dorotea, Lycksele, Malå, Norsjö, Storuman, Vilhelmina och Åsele kommuner. Kommunen gör bedömningen att avfallsplanen behöver uppdateras utifrån bland annat lagändringar. Sorsele kommun, planerar att påbörja ett sådant arbete under 2024 – 2025.

Program för bostadsförsörjning Sorsele 2020 - 2022

Den 28 september 2020 antog kommunfullmäktige i Sorsele ett *program för bostadsförsörjning Sorsele 2020 – 2022*.

I gällande bostadsförsörjningsprogram beskrivs att det finns en efterfrågan på boende i Ammarnäs, Sorsele och Blattniksele. I Ammarnäs är det främst fritidsboende, gårdar men också villor. I Sorsele finns det främst en efterfrågan på lägenheter med god tillgänglighet då många äldre flyttar dit från byar. I Blattniksele specificeras det inte specifikt i program för bostadsförsörjning vad som efterfrågas.

I programmet redovisas riktlinjer för bostadsförsörjningen som bland annat är enligt nedan:

- Kommunen ska verka för att det finns boende med blandad upplåtelseformer i de större orterna Sorsele, Ammarnäs, Blattnicksele och Gargnäs. Behov och efterfrågan får vägas i samverkan med starka entreprenörer på orten.
- Kommunen ska erbjuda äldre och andra med behov av vård och stöd trygga och kvalitativa boenden.
- Kommunen bör utforma flexibla detaljplaner för att långsiktigt vara beredd på ändrade förutsättningar.

Program för bostadsförsörjning ska enligt lag (2000:1383) *om kommunernas bostadsförsörjning* antas varje ny mandatperiod och Sorsele behöver därför anta ett nytt bostadsförsörjningsprogram.

Vid kommande uppdatering av bostadsförsörjningsprogram behöver kommunen göra en översyn hur det går att lösa den akuta efterfrågan som finns på bostäder i Ammarnäs. Det finns en efterfrågan på permanentboende och människor som vill bosätta sig på orten vilket skulle öka underlaget för service. En lösning för att öka antalet permanentboende är vid planläggning göra mindre tomter för fritidshus och större tomter för permanentboende.

På de övriga orterna behöver det också genomföras en översyn över vilket behov som finns och det är behov av villor eller boende för exempelvis äldre som behöver prioriteras. Viktigt är att sätta upp tydliga mål och riktlinjer för bostadsförsörjningen i kommunen.

Program för kulturmiljövård i Sorsele kommun

Sorsele kommun antog den 30 september 1996 *Program för kulturmiljövård i Sorsele kommun*. Syftet med programmet var att bygga upp en kunskap om kommunens kulturhistoriskt intressanta miljöer, objekt och kunskap som sedan skulle användas för att prioritera olika former av insatser såsom lagskydd, vård och information.

Program för kulturmiljövård beskriver kommunens kulturmiljöer och möjligheterna för bevarande. Det ska vidare ligga till grund för att kulturmiljöintressen i samhällsplaneringen tillgodoses och är viktigt underlagsmaterial i kommunens markanvändningsplaner på olika nivåer inte minst översiktsplan.

Kommunen behöver revidera och uppdatera kulturmiljöprogrammet dels utifrån förändringar som kan ha skett kopplat till olika kulturmiljöer, dels förändringar i lagstiftning exempelvis kulturmiljölagen. Arbetet kan med fördel ske genom dialog med Västerbottens museum som har god kunskap om kulturmiljöer i kommunen. Vidare behöver myndigheter och medborgare få yttra sig om programmet. I programmet behöver det finnas rekommendationer och riktlinjer för hur enskilda kulturmiljöer ska hanteras i samband med exempelvis planläggning och bygglovsprövning.

För att skapa en tydlighet hos kommunen bör programmet antas av kommunfullmäktige så att det inte riskerar att hanteras som ett arbetsdokument vid olika typer av handläggning.

Fortsatt översiktsplanearbete

Översiktsplanen har en viktig roll som måldokument och vägvisare mot en mer hållbar framtid. Då översiktsplanen både ska vara strategisk och vägledande för beslut i plan- och lovärenden, är det viktigt att översiktsplanen hålls aktuell, varpå kommunen framgent behöver arbeta med översiktsplanering mer kontinuerligt än tidigare. Vid en framtida revidering av översiktsplanen ska den följa de nya reglerna som innebär att översiktsplaner som påbörjas från den 1 januari 2027 ska vara digitala.

För Sorsele kommun är det viktigt att påbörja arbetet med revidering av områdesplanen för Nalovardo som upphör att gälla vid utgången av 2025. Det finns redan idag pågående detaljplaneläggning, se vidare under rubriken *genomgång av kommunens översiktsplan, områdesplan Nalovardo*.

Rutiner för uppföljning

Enligt 3 kapitlet plan- och bygglagen ska en planeringsstrategi antas senast 24 månader efter ordinarie val, vilket innebär att senast den 11 september 2024 ska kommunfullmäktige ha antagit en planeringsstrategi. I de fall kommunfullmäktige istället antar en ny översiktsplan inom första halvan av en mandatperiod behöver kommunen inte anta en planeringsstrategi inom samma period.

Sorsele kommun kommer inte revidera gällande översiktsplan de närmaste åren. Om kommunen inte antar en ny översiktsplan första halvan av nästa mandatperiod ska en planeringsstrategi upprättas, annars ska en sådan göras först efter valet 2030. Detta innebär att kommunfullmäktige behöver anta nästa planeringsstrategi senast hösten 2032 (senast 24 månader efter ordinarie politiskt val) som ersätter denna.

Efter godkänd planeringsstrategi ska kommunfullmäktiges beslut enligt 3 kapitlet 24 § plan- och bygglagen skickas till Boverket, Länsstyrelsen i Västerbotten och Region Västerbotten.

Medverkande tjänstemän

För planeringsstrategin ansvarar Sorsele kommun genom undertecknad.

Placeringsstrategin har upprättats av:

Diana Lindström, Planarkitekt Sweco AB

Elise Ryder Wikén, Planarkitekt Sweco AB

Torun Andersson, Planarkitekt Sweco AB

Åke Svensson, Expert areella näringar Sweco AB

Therese Brännlund, Samhällsbyggnadschef

Samhällsbyggnadsverksamheten

Therese Brännlund

Diana Lindström

Samhällsbyggnadschef

Planarkitekt, Sweco AB

Referenser

Boverket (2024) *Digitala region- och översiktsplaner samt planeringsunderlag*

Energimyndigheten & Naturvårdsverket (2021) *Nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad.*

Finansdepartementet (2019) *En utvecklad översiktsplanering.*

Klimat- och näringslivsdepartementet (2024) *Nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning*

Kulturdepartementet (2018) *Politik för gestaltad livsmiljö.*

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (2009) *Barnkonventionen i den fysiska planeringen.*

Länsstyrelsen i Västerbotten (2020) *Klimat- och energistrategi för Västerbottens län*

Region Västerbotten (2021) *Västerbotten – attraktiv region där olikheter skapar utvecklingskraft*

SMHI (Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut) (2024), *Nationell modellering av luftkvalitet*

Socialdepartementet (1998) *Strategi för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter i Sverige.*

Statens offentliga utredningar, SOU 2023:103 (2023) *Areella näringar vid vatten*